

CZU 336.77:338.3(478)

SPECIFICUL MICROREDITĂRII ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Ana-Maria ZAPLITNÎI, *studentă,*
Facultatea Științe Reale, Economice și ale Mediului,
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

153

Abstract: *This article suggests the role of micro-credit and what is this microcredit. Microcredit is a small credit that is intended for people with low incomes. Microcredit is a tool that helps us to fight poverty and has many positive aspects than bank credit, these positive aspects are: the loans are not insured, they are granted for a short period of time and are of small size. For the Republic of Moldova microfinance is a branch of economic growth. In this article are analyzed the main indicators of microfinance activity in period 2015-2017.*

Keywords: *microcredit, small credit, incomes, short period of time, microfinance, economic growth, financial, bank credit.*

Microcreditarea este concepută pentru întreprinzători cu venituri reduse, care conduc afaceri foarte mici, afaceri considerate a fi prea riscante pentru creditarea bancară tradițională. Acești mici întreprinzători nu doresc și de cele mai multe ori nu sunt capabili să se descurce cu un volum mare de credite. Ei nu pot de asemenea să plătească o rată a dobânzii la nivelul pieței și să ofere garanții standard pentru împrumut.

Pentru aceste motive ei au nevoie de împrumuturi care îndeplinesc următoarele condiții:

- 1) oferă întreprinzătorilor șansa de a concura în mod real pentru obținerea lor;
- 2) sunt suficient de mici pentru a putea fi administrate;
- 3) au o rată a dobânzii sub cea practică pe piață;
- 4) sunt acordate pe o perioadă rezonabilă;
- 5) implică cerințe minime în ceea ce privește garanțiile.

Programele vizând microcreditarea și dezvoltarea microîntreprinderilor au un rol esențial în asigurarea capitalului necesar pentru micile afaceri. Acestea operează pe treapta cea mai de jos a spectrului de consiliere în ceea ce privește obținerea unui credit. Aceste programe pregătesc întreprinzătorii cu grad mare de risc pentru a administra împrumuturile bancare tradiționale și, în ultimă instanță, pentru a utiliza în mod eficace resursele generate prin participarea investitorilor la capitalul social. Acționând ca o „poartă” prin intermediul căreia întreprinzătorii cu venituri reduse pot intra în economia comunității, aceste programe reprezintă o conexiune ideală între dezvoltarea comunității și dezvoltarea economică în general. Putem deci să afirmăm că acest tip de programe realizează în fapt ele însele activitatea de creditare, bineînțeles la intervenția sectorului public, pentru că furnizează un serviciu necesar unei anumite categorii de oameni de afaceri ale căror nevoi nu sunt satisfăcute în mod adecvat prin intermediul pieței.

Microcreditarea recunoaște capacitatea creatoare și antreprenorială a persoanelor excluse social, încercând să răspundă nevoilor acestora de finanțare. Putem înțelege totodată microcreditarea ca un instrument de empowerment personal al persoanelor excluse social și financiar.

Microcreditul reprezintă un credit de mici dimensiuni, care în mod tradițional se adresează persoanelor cu venituri scăzute, care nu au acces la piața bancară tradițională. Acest mic împrumut le permite persoanelor respective să dezvolte activități antreprenoriale generatoare de venituri, contribuind totodată la ameliorarea vie-

ții acestora și a familiilor lor. De foarte multe ori, aceste credite de mici dimensiuni sunt folosite de către beneficiari pentru achiziționarea unor materii prime sau instrumente/utilaje necesare realizării unei activități de mici dimensiuni. De foarte multe ori, beneficiarii de microcredite desfășoară în momentul contractării o mică activitate aducătoare de venituri, care să îi permită să își asigure costurile minime de existență: lustruiește pantofi, vinde produse în piață.

În foarte multe țări aflate în curs de dezvoltare, antreprenoriatul reprezintă una dintre principalele forme de ocupare. Accesul la un microcredit poate reprezenta pentru foarte multe persoane care trăiesc în sărăcie ocazia de a face pasul de la o economie la negru înspre o economie de piață, prin dezvoltarea unor activități generatoare de venit iar ulterior a unor microîntreprinderi. În cele mai multe situații, microcredul tradițional este însoțit de o serie de servicii și resurse suport pentru beneficiari (training, consultanță, networking etc.).

La nivel internațional, microcreditul a îmbrăcat diferite forme și modele; experiența cotidiană arată că există o bună rată de rambursare a acestor credite de către persoanele sărace, uneori rata este mai ridicată decât în cazul clienților bancari tradiționali. Rata de rambursare este ridicată mai ales în cazul în care creditarea se realizează în grup, deoarece funcționează presiunea grupului (în cazul în care beneficiarul nu reușește să ramburseze creditul, ceilalți membrii ai grupului trebuie să îl susțină pentru a plăti creditul).

Microcreditul este un bun instrument de combatere a sărăciei, acesta trebuie înțeles ca un instrument socio-economic important și nu ca o activitate cu caracter filantropic. Chiar dacă microcreditele sunt de mici dimensiuni (de multe ori ele se încadrează între 50 și 300 dolari), acestea pot să facă diferența între situația de sărăcie absolută și inițierea unor activități generatoare de venit, necesar pentru satisfacerea unor nevoi de îngrijire a familiei.

Băncile și alte instituții financiare au exclus de-a lungul timpului un număr important de persoane, forțându-le pe acestea să se adreseze unei piețe informale și neconvenționale, pentru satisfacerea nevoilor financiare.

De-abia în ultimii ani se vorbește despre caracterul pozitiv și eficiența micro-creditării, atât din punct de vedere economic cât și social. Aspectele pozitive ale acestor împrumuturi abia acum ajung să fie înțelese:

- 1) *împrumuturile sunt de mici dimensiuni* deoarece sunt necesare doar pentru o parte dintr-o activitate. Aceste credite de mici dimensiuni sunt contrastant diferite de creditele oferite de către bănci, care în general se orientează spre credite de mai mari dimensiuni;
- 2) *împrumuturile se acordă de obicei pentru perioade foarte scurte de timp*. Clienții preferă să ramburseze împrumuturile rapid, pentru a evita angajamentul pe perioade mai mari de timp și plata unor dobânzi mai mari. Totodată acest aspect reflectă o insecuritate a clienților cu privire la stabilitatea lor economică;
- 3) *majoritatea creditelor nu sunt asigurate*, existând în general o garanție de mici dimensiuni care se solicită. Creditorii sunt în legătură directă cu clienții, dezvoltând o relație directă. Având în vedere că serviciile sunt unele de proxi-

mitate, majoritatea clienților sunt cunoscuți în comunitate, existând astfel o mai mare rată de succes a rambursărilor.

Se poate face distincția între două tipuri de clienți:

- a) clienți localizați în zone rurale – adesea, aceștia sunt mici producători sau persoane care desfășoară o mică activitate de prelucrare a produselor agricole sau practică o activitate comercială de mici dimensiuni;
- b) clienți localizați într-o zonă urbană – în acest caz, clientela este mult mai diversificată: mici comercianți, prestatori de servicii, artizani, vânzători de pe stradă. Principalele beneficii ale activității de microcreditare sunt:
  - 1) creșterea veniturilor pentru clienți;
  - 2) crearea de întreprinderi viabile;
  - 3) depășirea unei situații de excluziune socială.

Este important de avut în vedere faptul că veniturile generate dintr-o activitate economică vor permite acestora nu numai să se dezvolte, dar asigură pentru inițiatorul activității respective ieșirea dintr-o situație de criză familială, contribuind la: creșterea securității alimentare, creșterea gradului de educație al copiilor, creșterea nivelului de sănătate.

Atunci când se vorbește despre impactul activității de microfinanțare, sunt avute în vedere două tipuri principale:

- a) impactul asupra veniturilor și activităților productive pentru beneficiarii de microcreditare și familiile lor;
- b) impactul asupra vieții clienților și asupra familiilor acestora.

Efectele complementare nu sunt neglijabile, acestea referindu-se la mai multe aspecte:

- a) creșterea veniturilor, prin intensificarea, extinderea sau diversificarea de activități economice;
- b) ameliorarea capitalului uman (nutriție, educație, sănătate);
- c) creșterea capitalului social pentru clienți.

La începutul dezvoltării acestui domeniu financiar particular, microcreditul era instrumentul principal de intervenție, activitatea de microcreditare adresându-se persoanelor sărace, excluse de la sistemul financiar. De-a lungul timpului, activitatea de microcreditare s-a dezvoltat prin extinderea gamei de servicii financiare oferite, precum și prin extinderea categoriilor de persoane deservite. În felul acesta, s-a ajuns la dezvoltarea sectorului de microfinanțare, care cuprinde o gamă diversificată de servicii (credite, economii, asigurări, transferuri monetare), adresându-se unor categorii mai diversificate de persoane, care sunt excluse de la serviciile financiare clasice sau formale.

Acordarea de servicii financiare unor persoane cu venituri reduse poate fi o activitate costisitoare din punct de vedere economic, mai ales pentru că adesea aceste microcredite sunt de mici dimensiuni. Acesta este unul dintre principalele motive pentru care băncile tradiționale nu sunt foarte interesate de acordarea de credite de mici dimensiuni. Un împrumut de 100 euro, de exemplu, necesită pentru tratarea lui același personal și resurse ca un credit de 10.000 euro, ceea ce determină o creștere importantă a costurilor pe unitatea de tranzacție. În microcreditare,

agenții de credit trebuie să aibă o relație direct cu clienții, să facă vizite la domiciliul acestora, să le cunoască vecinii și să dezvolte o relație constant cu clienții (vizite de monitorizare), pentru a crește șansele de rambursare a creditului. Astfel, costurile de gestiune a unui număr mare de credite de mici dimensiuni sunt importante, ceea ce obligă instituțiile de microfinanțare să aplice niște rate ale dobânzilor mai ridicate decât cele care sunt specifice sectorului bancar. Experiența arată totuși că acolo unde există piețe de microfinanțare bine dezvoltate, există o tendință de scădere a costurilor, datorită profesionalizării serviciilor și concurenței.

Accesul dificil la finanțare în Republica Moldova servește drept o constrângere actuală de care se ciocnește întregul sector al IMM. Piața financiară din Republica Moldova, este constituită din instituții bancare și nebancare. Instituțiile bancare sunt reprezentate de 11 bănci comerciale licențiate, ce sunt reglementate de Banca Națională, iar sectorul nebancar este format din asociația centrală, organizații de microfinanțare și asociații de economii și împrumut. La rândul lor, instituțiile nebancare sunt supravegheate și reglementate de către Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF). Instituțiile de microfinanțare s-au dezvoltat ca o alternativă a sectorului bancar. În prezent, alternativa pentru creditele acordate de către băncile comerciale o constituie produsele oferite de organizațiile de microfinanțare. Scopul microfinanțării constă în creditarea afacerilor mici, preponderent din zonele rurale, facilitând, în acest mod, accesul la resurse financiare ieftine și stimulând inițiativa privată. Organizațiile de microfinanțare spre deosebire de asociațiile de economii și împrumut (AEI) sunt categorii de entități care desfășoară activități de creditare cu titlu profesional și nu atrag depozite sau alte fonduri rambursabile către public (membri).

Instituțiile de microfinanțare deservesc clienții care nu prezintă suficiente garanții pentru a obține finanțare de la bănci sau locuiesc în zone unde serviciile bancare nu sunt disponibile.

Sectorul de microfinanțare autohton, în persoana AEI și OM, a evoluat în mod stabil/constant, principalii indicatori caracterizând activitățile acestora.

Tabelul 1. Indicatorii activității de microfinanțare pentru anii 2015-2016

Indicatori	2015			2016			Total 2016/2015
	AEI	OM	TOTAL	AEI	OM	TOTAL	
Nr. beneficiarilor de împrumuturi (persoane)	38603	163701	202304	38044	213187	251231	124,2%
Rata de penetrare (%)	3,1	12,9	16,0	3,0	16,7	19,7	+3,7
Rentabilitatea activelor (%)	4,3	9,3	8,7	4,9	9,6	9,0	+0,3
Rentabilitatea capitalului propriu (%)	12,7	25,6	24,1	15,3	27,3	26,0	+1,9

Sursa: [2]

În anul 2016, 19,7% din populația economic activă (conform datelor BNS) a beneficiat de împrumuturile sectorului de microfinanțare, acestea înregistrând o creștere de 3,7% față de 2015. Eficiența utilizării activelor și capitalului propriu de către entitățile de microfinanțare a rezultat cu o rată de rentabilitate de circa 9,0% și, respectiv, 26,0% sau în creștere cu 0,3 p.p. și, respectiv, 1,9 p.p. față de 2015.

Tabelul 2. Indicatorii activității de microfinanțare pentru anii 2016-2017

Indicatori	2016			2017			Total
	AEÎ	OM	TOTAL	AEÎ	OM	TOTAL	
Sectoare							
Nr. beneficiarilor de împrumuturi (persoane)	38044	213187	251231	40658	303280	343938	136,90
Rata de penetrare (%)	30,	16,7	19,7	3,23	24,09	27,32	138,68
Rentabilitatea activelor (%)	4,9	9,6	9,0	4,98	13,39	12,31	136,78
Rentabilitatea capitalului propriu (%)	15,3	27,3	26,0	16,28	36,86	34,58	133,00
Profit net	31,4	451,1	482,5	40,07	728,05	768,12	159,20

Sursa: [3]

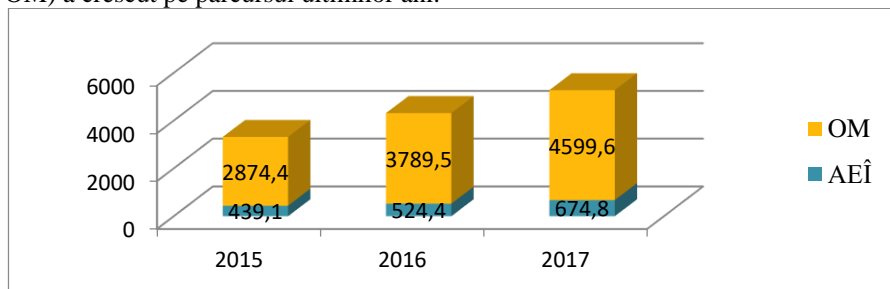
Conform datelor Biroului Național de Statistică, pentru anul 2017, 27,32% din populația economic activă a beneficiat de împrumuturile sectorului de creditare nebanară, acestea înregistrând o creștere de 7,44 puncte procentuale comparativ cu 2016. Eficiența utilizării activelor și capitalului propriu de către entitățile sectorului de creditare nebanară a rezultat cu o rată de rentabilitate de circa 12,31%, respectiv 34,58%, în creștere cu 3,31% și respectiv cu 8,58 puncte procentuale comparativ cu 2016.

Tabelul 3. Evoluția activității de microfinanțare pentru anii 2015-2017, mii lei

Indicatori	2015			2016			2017		
	AEÎ	OM	TOTAL	AEÎ	OM	TOTAL	AEÎ	OM	TOTAL
Împrumuturi acordate	439,1	2874,4	3313,5	524,4	3789,5	4313,9	674,8	4599,6	5274,4
Total active	518,6	3677,5	4196,1	633,2	4705,2	5338,4	804,3	5435,6	6239,9

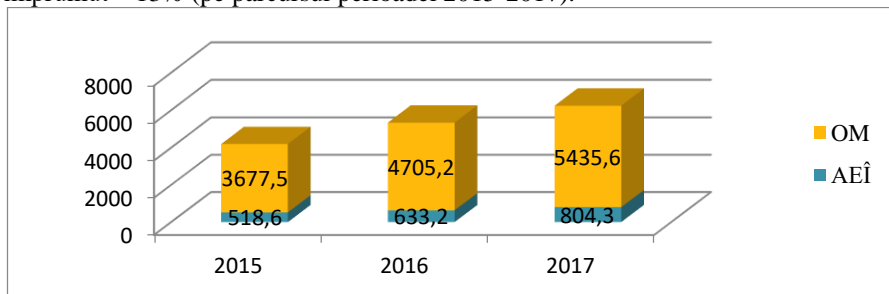
Sursa: [3]

Valoarea activelor totale deținute de întreg sectorul de creditare nebanară (asociațiile de economii și împrumut – AEÎ și organizațiile de microfinanțare – OM) a crescut pe parcursul ultimilor ani.

Figura 1. Dinamica împrumuturilor acordate de sectorul de creditare nebanară

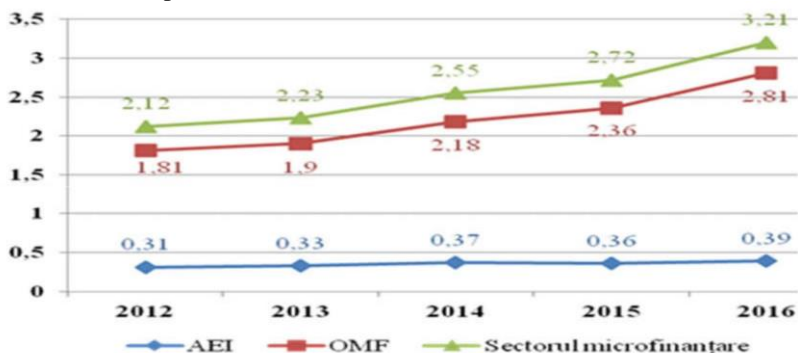
În 2016 se constată o creștere a indicatorilor de bază ai activității sectorului de microfinanțare, portofoliul împrumuturilor acordate majorându-se cu 30,2%, iar valoarea totală a activelor cu 27,2%. La 31 decembrie 2017, activele sectorului au constituit 6239,93 mil. lei, înregistrând un ritm anual de creștere de 16,89%.

Structural organizațiilor de microfinanțare le revine 87% din totalul împrumuturilor acordate de sectorul de creditare nebancară, iar asociațiilor de economii și împrumut – 13% (pe parcursul perioadei 2015-2017).

Figura 2. Dinamica activelor totale ale asociațiile de economii și împrumut – AEÎ și organizațiile de microfinanțare - OM

Portofoliul de împrumuturi acordate de către entitățile de microfinanțare a înregistrat, în anul 2016, o pondere de circa 3,21% din PIB, dintre care sectorul AEÎ – 0,39%, respectiv, OM – 2,81%. Acest indicator s-a menținut la un nivel relativ constant (în creștere cu 0,48 p.p. față de anul precedent). Pentru anul 2017, portofoliului împrumuturilor acordate s-a menținut tendința ascendentă a valorii acestora, consemnând o pondere de aproximativ 3,51% din PIB, în creștere cu 0,3 puncte procentuale comparativ cu 2016 (OMF – 3,07%, AEÎ – 0,44%).

Figura 3. Portofoliul de împrumuturi acordate de către entitățile de microfinanțare raportat la PIB (%)

La 31.12.2017 licențe pentru desfășurarea activității profesionale dețineau 281 de asociații de economii și împrumut, menținându-se tendința anilor precedenți de reducere a numărului asociațiilor.

Tabelul 4. Numărul asociațiilor de economii și împrumut licențiate

	31.12.2016	31.12.2017
Asociații de economii și împrumuturi – licență de categoria A	224	216
Asociații de economii și împrumuturi – licență de categoria B	64	63

Asociații centrale	2	2
TOTAL	290	281

Sursa: [3]

Cu referire la structura portofoliului de împrumuturi al AEÎ, pentru anul 2017, împrumuturile cu scadență de până la 1 an au constituit 57,76% din volumul total al împrumuturilor acordate, în scădere față de 68,4% în anul 2016.

O analiză a indicatorilor generali privind activitatea OM arată că în 2017 a continuat dinamica pozitivă a acestor indicatori. Profitul net a crescut cu aproximativ 18,24%, fapt care se datorează creșterii portofoliului de împrumuturi acordate cu 21,38%, majorării rentabilității activelor cu 0,21 puncte procentuale, fapt ce denotă că OM au continuat să efectueze investiții preponderent în active generatoare de dobândă cu o profitabilitate sporită.

Tablelul 5. Indicatori generali privind activitatea organizațiilor de microfinanțare

Nr.	Indicatori	2016	2017	2017/2016(+,-)	2017/2016(%)
1	Numărul de organizații (unități)	132	167	+35	126,52
2	Capitalul propriu (mil. Lei)	1650,2	1975,01	+324,81	119,68
3	Total active (mil. Lei)	4705,2	5435,58	+730,38	115,52
4	Împrumuturi acordate (mil. lei)	3789,5	4599,61	+810,11	121,38
	Persoane fizice	-	3840,26	-	-
	Persoane juridice	-	759,34	-	-
5	Credite bancare și împrumuturi primare (mil.lei)	2814,7	3208,90	+394,2	114,00
6	Profitul net (mil.lei)	451,1	533,37	+82,27	118,24
7	Rentabilitatea activelor (%)	9,6	9,81	+0,21	-

Sursa: [3]

De asemenea, majorarea continuă a capitalului propriu relevă o creștere sigură a stabilității financiare a OM, determinând un trend ascendent a rentabilității financiare de 27,01%.

Tablelul 6. Garantarea împrumuturilor acordate pe termene de scadență, %

	2016		2017	
	Termen scurt	Termen lung	Termen scurt	Termen lung
Structura împrumuturilor acordate				
Garantate	56,41	76,40	31,70	76,19
Negarantate	43,59	23,60	68,30	23,81
Scadența împrumuturilor acordate	37,78	62,22	28,96	71,04

Sursa: [3]

Poziția dominantă în structura portofoliului de împrumuturi acordate, revine persoanelor fizice cu un volum de 3840,26 mil. lei sau 83,49%, din care 59,26% constituie împrumuturi garantate și 40,74% – negarantate. La 31.12.2017 împrumuturile acordate persoanelor juridice au înregistrat valoarea de 759,34 mil. lei, acestea, la rândul său, fiind divizate în împrumuturi garantate în valoare de 636,09

mil. lei (83,77%) și împrumuturi negarantate – 123,26 mil. lei (16,23%). Sectorul organizațiilor de microfinanțare prezintă un grad sporit de concentrare a pieței, astfel, 10 entități de microfinanțare dețin 75,9% din volumul total al activelor pieței.

Domeniul de utilizare a împrumuturilor acordate de OM sunt dispersate preponderent pe principalele domenii ale economiei naționale. Ponderea maximă a împrumuturilor acordate în 2017 (26,29%) o dețin împrumuturile acordate pentru consum, acestea înregistrând o descreștere cu 4,81 puncte procentuale față de 2016. Împrumuturile acordate pentru procurarea sau construcția imobilelor au constituit 18,58%, cu 1,82 puncte procentuale mai puțin comparativ cu 2016. Semnificativ este faptul că aproximativ 10,36% dintre împrumuturi au fost acordate pentru comerț, mai cu seamă întreprinderilor micro, mici și mijlocii. De asemenea, circa 21,10% din împrumuturi au fost clasificate de OM în categoria - Alte scopuri.

În concluzie, putem menționa că activitățile de microcreditare au un șir de beneficii atât pentru economie în ansamblu, cât și pentru beneficiarii de respectivele împrumuturi, printre care putem menționa:

- a) creșterea veniturilor pentru clienți;
- b) crearea de întreprinderi viabile;
- c) depășirea unei situații de excluziune socială.

Microcreditul este și rămâne a fi un bun instrument de combatere a sărăciei, un instrument socio-economic important.

Microfinanțarea, pentru Republica Moldova, este un sector tânăr și în plină dezvoltare, având un potențial considerabil și un rol important în dezvoltarea socio-economică a unei țări, ocupând un loc aparte în cadrul sistemului financiar. Astfel, microfinanțarea poate fi chiar un motor al creșterii economice și o sursă-cheie de creare a locurilor de muncă pentru orice țară din lume, atribuind una din sursele de finanțare (împrumuturi/credite) importantă, care a cunoscut o puternică promovare în lumea întreagă, în ultimul deceniu, îndeosebi în țările mai sărace. În urma cercetării, autorul constată că, în prezent, nu există un model strategic unic de dezvoltare a sectorului de microfinanțare. Fiecare unitate economică are necesități diferite de dezvoltare, prin perfecționarea managementului strategic intern.

În mare parte, instituțiile de microfinanțare sunt reglementate și monitorizate ca și băncile comerciale prin aceleași standarde de examinare a clientului pentru acordarea creditului. Respectiv și legislația cu privire la protecția consumatorului și legislația cu privire la gaj se referă în mod egal atât la bănci, cât și la la instituțiile de microfinanțare.

Evoluția sectorului de microfinanțare demonstrează că, deși acesta deține proporții reduse în economia țării, în comparație cu sectorul bancar, raza lui de cuprindere este foarte vastă, oferindu-se servicii de creditare complementare celor din sectorul bancar disponibile întreprinderilor mici și mijlocii pe întreg teritoriul țării.

Evoluția sectorului de microfinanțare, în Republica Moldova, în perioada 2015-2017 a fost determinată de îmbunătățirea calității principalilor indicatori care reflectă tendințele pe acest segment important al pieței financiare, context în care

au devenit evidente beneficiile pe care AEI și OM le aduc în dezvoltarea sectorului economic. Totodată, deși tendința se atestă drept una pozitivă, observându-se o constantă îmbunătățire la acest capitol, sectorul, deocamdată, deține cote reduse în PIB, dar și comparativ cu domeniul creditării bancare, fiind imperativă oferirea unor servicii de creditare complementare, fapt ce ar permite impulsivitatea consolidării instituțiilor financiare nebankare. În același timp, sunt necesare eforturi suplimentare și coordonate pentru fortificarea sectorului de microfinanțare, or întărirea acestuia va asigura inevitabil oportunități adecvate de finanțare pentru economie. Sectorul de microfinanțare autohton, în persoana AEI și OM, a evoluat în mod stabil/constant, principalii indicatori caracterizând activitățile acestora.

Bibliografie:

1. Legea cu privire la organizațiile de creditare nebankare: nr. 1 din 16.03.208 In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2018, nr. 108-112 din 30.03.2018
2. Raport anual al CNPF. [online] [citată 05.02.2019]. Disponibil: https://www.cnpf.md/storage/old_site_files/file/Publicatii/Raport_Anuar_2016.pdf
3. Raport anual al CNPF. [online] [citată 05.02.2019]. Disponibil: https://www.cnpf.md/storage/old_site_files/file/Publicatii/Raport_Anuar_2017.pdf